

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин

**INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT**
**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 19 травня 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

Рецензенти:

Дурановські Войцех Хенрік – PhD, Опольський університет (м. Ополье, Польща);

Таранюк Леонід Миколайович – д-р екон. наук, професор, Сумський державний університет (Україна)

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
(протокол № 4 від 20 жовтня 2023 року)*

International Economic Relations and Sustainable Development
М 58 (Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток) : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19 травня 2023 року / за заг. ред. Ю. М. Петрушенка, М. Д. Домашенко. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 59 с.

The collection consists of the materials from IV International Scientific Conference «International economic relations and sustainable development» of Sumy State University, which presented the results of the research carried out in different countries, in such scientific areas as international economic relations, international cooperation and economic diplomacy, economics of nature management and sustainable development, strategic directions for sustainable development providing, International economic relations impact on sustainable development and others.

For scientists, lecturers of higher education institutions, students, graduates and everybody, interested in the scientific and practical problems of modern economics.

До збірника ввійшли матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток» Сумського державного університету, в яких наведені результати наукових досліджень, виконаних у різних країнах, із таких наукових напрямків, як міжнародні економічні відносини, міжнародне співробітництво та економічна дипломатія, економіка природокористування та сталого розвитку, стратегічні напрями забезпечення сталого розвитку, вплив міжнародних економічних відносин на сталий розвиток та інші.

Для науковців, викладачів закладів вищої освіти, студентів, аспірантів та всіх, хто цікавиться науково-практичними проблемами сучасної економіки.

Організатори конференції:

Співорганізатори конференції:

Інститут науки і техніки Хенань, (м. Хенань, Китай)

Університет прикладних наук Цвіккау (м. Цвіккау, Німеччина)

Інноваційний університет Collegium Mazovia (м. Седльце, Польща)

Вища школа економіко-гуманітарна (м. Бельсько-Бяла, Польща)

Опольський університет (м. Ополе, Польща)

Центр соціальних інновацій Єзуїтського університету (м. Краків, Польща)

Інститут технологій та бізнесу в Ческе-Будейовицях, (м. Прага, Чеська Республіка)

<i>Хомутенко Л. І., Петровчук Д.О</i>	Концепція глобального виробництва для досягнення цілей сталого розвитку	32
<i>Воронцова А.С., Голубенко М.А.</i>	Проблеми розвитку інтелектуальної власності в Україні	35

РОЗДІЛ 3

Вплив міжнародних економічних відносин на сталий розвиток

SECTION 3

The impact of international economic relations on sustainable development

<i>Taraniuk L , Taraniuk K , Korsakienė R., Siedieliev S.</i>	Activity of global companies on the high-tech products market	38
<i>Chudnivets A., Yarova I.</i>	Foreign direct investment as a factor of the social and economic development of Ukraine	41
<i>Воронцова А.С., Джобова Е.Г.</i>	Основні загрози економічної безпеки України	44
<i>Воронцова А.С. Мандрика.А.В.</i>	Резерви збільшення експортного потенціалу України в умовах війни	47
<i>Хомутенко Л.І., Григорович А. М.</i>	Передові практики трансферу технологій між країнами: від теорії до реалізації	50
<i>Хомутенко Л.І., Панета А.М.</i>	Причини та наслідки міжнародної міграції робочої сили	53
<i>Галинська Ю.В., Ситник С.В.</i>	Decision tree як інструмент прогнозування розвитку глобальних ринків автомобілебудування в перспективі	55

5. Tintori, D. (2022, 5 травня). The future of EU economy: Less of russia, more of the rest. Italian Institute for International Political Studies. <https://www.ispionline.it/en/publication/future-eu-economy-less-russia-more-rest-34894>

РЕЗЕРВИ ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

К.е.н., ст. викладач, **Воронцова А.С.**
Здобувач ступеня бакалавр **Мандрика.А.В.**
Сумський державний університет

У нинішніх умовах розвитку світу, експорт вважається важливим фактором економічної стабільності та розвитку країни. Збільшення обсягів експорту стимулює виробництво, сприяє розширенню підприємств, створенню нових робочих місць і залученню інвестицій. Це сприяє підвищенню життєвого рівня населення та загальному економічному добробуту. Збільшення експортного потенціалу сприяє диверсифікації ризиків, оскільки країна отримує дохід від різних ринків, зменшуючи залежність від одного джерела, розширенню потенційних ринків збуту та загальному збалансуванню торгівлі.

За умов повномасштабної війни, яку розв'язала росія проти нашої держави, Україна має значні фінансові труднощі та погіршення економічної ситуації, у сфері експорту у тому числі. Згідно з оперативними даними Мінекономіки, в 2022 році Україна експортувала товари на суму 44,1 млрд. дол. (це на 35% менше, ніж у 2021 році) і вагою 99,8 млн.тонн (на 38,4% менше, ніж у 2021 році). За попередньою інформацією, імпорт товарів в обсягах скоротився майже вдвічі (-48,1%). Як констатують в Мінекономіки, говорячи про експорт, лідером у вартісному вимірі (і по обсягу) є кукурудза. Її експорт склав 24,99 млн.тонн вартістю 5,94 млрд.дол. (на 1%, але це більше, ніж у 2021 році), (МЕУ ,2022).

Значний поступ відмічається у сфері сільгосппродукції. Загалом 165 суден станом на 18 вересня 2022 року із 3,7 млн. тонн сільгосппродукції на борту залишили Україну в рамках угоди з розблокування українських морських портів, укладеної за посередництва ООН та Туреччини (Лебедина,2022). Так, вартість експорту 2022 року на 35% менша, ніж в 2021. А фізичні обсяги скоротилися на 38,4%. Але результати, як для умов воєнного часу - позитивні(МЕУ,2023).

Одним з резервів збільшення експортного потенціалу України в умовах війни може стати диверсифікація експорту. Україна має шукати нові ринки збуту для своїх товарів та послуг, залучати іноземних інвесторів і розширювати торговельні партнерства з іншими країнами. Важливо

розглядати можливості виробництва і експорту товарів, які відповідають потребам світового ринку і мають конкурентні переваги. Україна може зосередитися на розвитку експорту наступних товарів і послуг:

1. Аграрні продукти: Україна має потужний аграрний сектор і може збільшити експорт зернових, олійних культур, м'яса, молока, овочів та фруктів. Здатність постачати високоякісні сільськогосподарські продукти може знайти попит на світовому ринку.

2. Інформаційні технології: Україна має потужну ІТ-галузь, яка стає все більш конкурентоспроможною на міжнародному ринку. Програмне забезпечення, розробка веб-сайтів, послуги програмування та інші ІТ-послуги можуть привернути іноземних клієнтів та інвесторів.

3. Легка промисловість: Виробництво текстильних виробів, взуття, шкіри та інших легких товарів може бути привабливим для зовнішніх ринків. Важливо зосередитися на якості, дизайні та інноваціях, щоб мати конкурентні переваги.

5. Туризм: Україна має багатий культурний спадок, природні красоти та історичні пам'ятки, які можуть привернути туристів з усього світу. Розвиток туризму і привабливі туристичні пакети можуть стимулювати приплив іноземних відвідувачів і сприяти зростанню експорту послуг.

Розвиток і підтримка експортно-орієнтованих галузей є важливим аспектом післявоєнного нарощення експортного потенціалу України. Це може включати надання пільг та підтримки для експортерів, сприяння у підвищенні якості продукції, стимулювання інновацій та впровадження нових технологій у виробництво.

Зокрема, для розвитку і підтримки експортно-орієнтованих галузей в Україні можуть бути прийняті такі заходи:

1. Пільги та підтримка для експортерів: Уряд може надавати податкові пільги, зниження митних тарифів та інші стимули для компаній, що займаються експортом. Це може допомогти знизити витрати на експорт і зробити українські товари та послуги конкурентоспроможними на зовнішньому ринку.

2. Підвищення якості продукції: Уряд може сприяти впровадженню стандартів якості і сертифікації, що відповідають міжнародним вимогам. Це допоможе покращити репутацію українських товарів і послуг на світовому ринку і збільшити довіру замовників.

3. Розвиток інфраструктури: Україна може інвестувати в розвиток транспортної і логістичної інфраструктури, що сприятиме зручному та швидкому експорту товарів. Розбудова сучасних портів, аеропортів, залізничних мереж та автомагістралей покращить логістику та знизить витрати на транспортування товарів.

Не менш важливим аспектом є розвиток логістичної інфраструктури. Забезпечення швидкого та ефективного перевезення товарів до місця призначення та зменшення логістичних витрат може зробити українську продукцію більш конкурентоспроможною на зовнішніх ринках.

Крім того, просування "бренду України" є важливим кроком в умовах післявоєнного відновлення країни. Створення позитивного іміджу країни, покращення якості продукції і впровадження інновацій, що може відбуватися за рахунок:

- маркетингових кампаній : Розроблення та проведення маркетингових кампаній, які акцентують на якості, унікальності та конкурентній переваги української продукції. Це може включати рекламні акції, участь у виставках та ярмарках, спонсорство подій та інші ініціативи для залучення уваги споживачів;

- сертифікації та стандартизації: Встановлення високих стандартів якості продукції та сертифікація відповідно до міжнародних норм. Це допоможе збільшити довіру споживачів і підтвердити високу якість українських товарів;

- інноваційних розробок: Залучення наукових досліджень та інновацій для вдосконалення якості продукції. Це може включати впровадження нових технологій, вдосконалення процесів виробництва, розробку нових матеріалів та продуктів з високою доданою вартістю;

- створення унікального іміджу: Розроблення унікального стилю та дизайну продукції, який відображає національну ідентичність та унікальність України. Це може включати використання національних символів, традиційних візерунків або впровадження елементів національної культури у продукцію.

Експорт української продукції має хороші перспективи, проте багато залежить від військово-політичної ситуації в Україні. Сьогодні експорт збільшився, і щоб він зріс ще більше – необхідна подальша підтримка західних партнерів та забезпечення функціонування зернових коридорів. Продукція має експортуватися цілий рік, тоді Україна матиме великий валютний потенціал.

Робота виконана в рамках НДР № 0121U100473

1. МЕУ (2022). Експорт товарів у 2022 році зменшився на 35%, а імпорт - на 19,6%, - попередні дані уряду , Міністерство економіки України. Все про економіку та фінанси. URL: <https://finbalance.com.ua/news/uryad-eksport-tovariv-u-2022-rotsi-zmenshiv-sya-na-35-a-import---na-196>
2. Лебедина О. (2022). Загалом 165 суден станом на 18 вересня 2022 року із 3,7 млн. тонн сільгосппродукції. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/ukrajina-vivezla-3-7-mln-tonn-silhospproduktsiji-za-zernovoju-uhodoju.html>
3. МЕУ (2023). Україна в 2022 році експортувала майже 100 млн тонн товарів ,Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=1487b1f5-eeb7-4946->